

KARIERNI CVETOBER

V Delu sta bila dne 2. oktobra v preimenovani rubriki 'Kariera in delo' – če se ne motim se je prejšnja imenovala 'Borza dela', kar gotovo ni najlepše – objavljena dva prispevka, ki sta pravi cvetober spornih sintagm, v katerih se uporablja izraz 'kariera'. To so: *karierni center*, *karierna svetovalka*, *karierno svetovanje*, *karierni tabor*, in – kot vrhunski tovrstni dosežek – *vseživljenjska karierna orientacija*.

Nimam nič proti tujkam, če in kadar nimamo ustreznih slovenskih izrazov. Če pa jih imamo, ne vidim potrebe, da jih uporabljamo; sam seveda rajši uporabljam slovenske izraze.

Nekatere pisce in strokovnjake je v zadnjem času očitno očaral in začaral izraz 'kariera', ki mu dajejo prednost pred lepima slovenskima izrazoma 'poklicna pot', ali 'poklicni razvoj'. »Začaral« pravim zato, ker sploh ne razmišljajo o njegovem pravem pomenu. Izraz namreč nima le enega, temveč veliko pomenov, ni enoznačen kot bi njegovi uporabniki za označevanje poklicne poti in razvoja radi. Po Slovarju slovenskega knjižnega jezika ima vsaj tele pomene: »hitra uveljavitev, uspeh na kakem področju«; »uspeh (navadno s prilastkom delovanje) v življenju, glede na poklicno družbeno področje«; često ima negativen prizvok, kar najbolj označuje izraz 'karierezem'. Torej je izraz, če ga uporabljamo brez prilastka, pomanjkljiv, saj sam ne določa, ali gre za osebno ali za poklicno življenjsko pot. Naš znani psiholog in sociolog dr. Jan Makarovič je v odgovorih na vprašalnik o izrazu 'karierna orientacija' (o tem več v nadaljevanju) med drugim takole zapisal: »Beseda kariera ima v slovenščini izrazito slabšalen prizvok ... se nanaša na družbeni položaj, na komolčarstvo in 'borbo za stolčke'; nasprotno je izraz 'poklicna pot' seveda lep in primeren«.

Posebej sporne so že zgoraj omenjene sintagme. Izraz 'karierna svetovalka', denimo, lahko poleg tega, kar hočejo v navedenih prispevkih v Delu z njim povedati (v pomenu 'svetovalka za razvoj/vodenje kariere'; poklicno usmerjanje), tudi ali predvsem pomen 'profesionalna' (ne laična) svetovalka; da bo to bolj jasno, vzemimo primer 'karierni diplomat'; to je poklicno usposobljen in ne politično (ne glede na svojo temeljno izobrazbo) izbran diplomat. Podobno smo lahko kritični do izrazov 'karierni center' (pomeni po slovensko: središče za poklicno svetovanje/usmerjanje/razvoj), 'karierni tabor' (po slovensko: tabor za poklicno vzgojo/razvoj). Posebno pozornost si zasluži spakedranka 'vseživljenjska karierna orientacija', o katerem tu ne bom podrobneje razpravljal, saj o njem poteka raziskava, ki jo je organiziralo Andragoško društvo Slovenije, za katerega je že zdaj (po pregledu tretjine odgovorov) jasno, da je povsem nesprejemljiv, tako kot sam izraz 'karierna orientacija', ki ga za neprimernega označuje 95 odstotkov vprašanih intelektualcev in strokovnjakov, saj je nastal iz napačnega prevoda angleškega izraza 'guidance' (slovensko: vodenje). O raziskavi bomo kmalu podrobneje poročali.

In kaj naj si ob vsem tem mislimo o novem poimenovanju Delove rubrike, ki se zdaj imenuje 'Kariera in delo'. Presodite sami. Zakaj ne, denimo: 'Poklic, zaposlitev in delo' ali 'Poklicne poti in delo', 'Poklicni razvoj in delo', če je to predolgo pa "Zaposlovanje in delo".

Dr. Zoran Jelenc
Ljubljana

Zoran Jelenc
Miklošičeva 34, Ljubljana
Tel.: 031 652 971
e-pošta: zoran.jelenc@guest.arnes.si